

ISSN 2217-6985

LOKALNA SAMOUPRAVA

IZDANJE STALNE KONFERENCIJE GRADOVA I OPŠTINA

BESPLATAN PRIMERAK

Broj 55

Mart 2012. godine

www.skgo.org

TEMA BROJA
ENERGETSKA
EFIKASNOST

POTPISAN SPORAZUM O SARADNJI SKGO I POKRAJINSKOG SEKRETARIJATA ZA MEĐUREGIONALNU SARADNJU I LOKALNU SAMOUPRAVU

Predsednik Stalne konferencije gradova i opština - Saveza gradova i opština Srbije (SKGO) Saša Paunović i pokrajinski sekretar za međuregionalnu saradnju i lokalnu samoupravu mr. sci. dr Tomislav Stantić potpisali su Sporazum o saradnji 27. januara 2012. godine.

Sporazum je potpisan sa namerom zajedničkog doprinosa razvoju lokalnih zajednica, unapređenju kvaliteta života građana i potpunijem ostvarivanju prava građana na lokalnu samoupravu, a naročito u procesima dalje decentralizacije vlasti i jačanja samostalnosti jedinica lokalne samouprave, radi punog razvoja lokalne demokratije na osnovama principa Evropske povelje o lokalnoj samoupravi i bržeg ispunjavanja svih uslova za uključivanje u procese evropskih integracija.

Sporazum definiše pravni osnov za kontinuiranu saradnju SKGO i Pokrajinskog sekretarijata u oblastima za koje zajednički utvrde da su od

opšteg interesa za unapređenje sistema lokalne samouprave u AP Vojvodini u oblasti daljeg unapređenja sistema lokalne samouprave, stvaranju uslova za efikasno i kvalitetno planiranje i sprovođenje mera dalje reforme položaja lokalne samouprave u procesu decentralizacije, jačanju administrativnih kapaciteta za sprovođenje propisa iz nadležnosti lokalne samouprave i uspešnog korišćenja fondova EU.

Sporazum definiše obavezu zajedničkog rada na podsticanju i usklađivanju saradnje Autonomne Pokrajine Vojvodine i jedinica lokalne samouprave na njenoj teritoriji, podsticanja i unapređenja regionalne, međuregionalne, međupostrovske i prekogranične saradnje, praćenju i analiziranju stanja u oblasti lokalne samoupra-

Na slici: Saša Paunović i Tomislav Stantić

ve, pružanje stručne pomoći jedinicama lokalne samouprave kao i pružanja podrške postizanju efikasne, održive i demokratske lokalne samouprave u skladu sa evropskim standardima. ■

GRAD VRANJE DODELIO PRIZNANJE SKGO

Stalna konferencija gradova i opština - Savez gradova i opština Srbije dobitnik je priznanja „31. januar“ koje grad Vranje dodeljuje pojedincima i pravnim licima za izuzetan doprinos razvoju grada. Priznanja se dodeljuju povodom Dana oslobođenja grada Vranja od Turaka 31. januara 1878. godine.

U obrazloženju nagrade navedeno je da je SKGO dosledno posvećena unapređenju saradnje i dijaloga između lokalnih i centralnih vlasti, kao i pružanju podrške međunarodnoj saradnji opština i gradova. U svojim aktivnostima stekla je ugled institucije koja prepoznaje probleme u opštinama i zastupa interese svojih članica pred nadležnim organima. SKGO je poslednjih godina značajno unapredila kvalitet i obim svog rada, kao i svoj uticaj u ukupnom društvenom i političkom okruženju u Srbiji i na međunarod-

nom planu. Među značajnim ostvarenjima u tom pogledu posebno se potencira: povećan uticaj na proces donošenja zakona i drugih propisa od značaja za lokalni nivo vlasti; povećan obim i unapređen kvalitet usluga koje SKGO pruža članstvu, posebno putem intenzivne podrške donošenju strateških planova lokalnog održivog razvoja i implementacije programa; znatno unapređena komunikacija sa članstvom, kao i intenzivirana međunarodna saradnja i definisani pravci njenog delovanja u podršci članstvu na putu Srbije prema Evropskoj uniji.

U ime naše organizacije nagradu je primio Saša Paunović, predsednik SKGO i opštine Para-

Na slici: Saša Paunović prima nagradu ispred SKGO

ćin, koji se zahvalio na priznanju i izjavio da će i u narednom periodu SKGO nastojati da ispuni očekivanja svojih članica kroz proces zastupanja, pružanja usluga i informisanja. ■

Mesečnik Lokalna samouprava je izdanje Stalne konferencije gradova i opština - Saveza gradova i opština Srbije koje je podržao program EXCHANGE 3 (finansira Evropska unija) i KfW. Izdavač je isključivo odgovoran za informacije koje se nalaze u publikaciji.

Stalna konferencija gradova i opština - Savez gradova i opština Srbije, Makedonska 22, Beograd, tel. 011/3223-446, e-mail: secretariat@skgo.org, <http://www.skgo.org>. ISSN 2217-6985. Uređuju: Vladimir Jovanović, Željko Krnetić i Katarina Arambašić Pivić; Fotografije SKGO i Ivan Boljević; Grafička postavka: Aleksandar Marković; Štampa: Birograf Comp d.o.o.

PODIZANJE SVESTI O ENERGETSKOJ EFIKASNOSTI

Energetska efikasnost se vrlo često poistovećuje sa štednjom ili redukcijom u isporuci nekog vida energije, a što sa sobom neminovno nosi i odricanje od dela komfora na koji nas je savremeno društvo naviklo. Međutim, ovakva pretpostavka je potpuno pogrešna. Energetska efikasnost zapravo predstavlja skup različitih tehničkih, regulatornih, institucionalnih, ekonomskih i organizacionih mera, kao i promene u načinu ponašanja, sa ciljem smanjenja gubitaka i utroška energije u svim vidovima ljudskih aktivnosti, uz zadržavanje ili povećavanje nivoa usluga i sveukupnog komfora. Pri sadašnjem stepenu društvenog i tehnološkog razvoja, to je sasvim moguće postići i za to postoje brojni primeri u gradovima širom planete. Energetska efikasnost je u Evropi i svetu prepoznata kao jedan od osnovnih resursa u koje treba ulagati, kako bi se povećala energetska nezavisnost, obezbedila sigurnost snabdevanja energijom i dostigli ciljevi održivog razvoja.

Ukoliko sagledamo situaciju u pogledu energetske efikasnosti u našoj zemlji, sa donošenjem novog Zakona o energetici i Zakonom o racionalnom korišćenju energije koji se nalazi pred usvajanjem, možemo zaključiti da je pravni okvir na putu da bude zaokružen i u dobroj meri usaglašen sa evropskim tekovinama, ali i da postoji ogroman neiskorišćeni potencijal za povećanje efikasnosti u svim sektorima potrošnje energije. U tom smislu gradovi i opštine bi, kao bitni činioci u energetskom sektoru, trebalo da odigraju značajnu ulogu. Lokalne zajednice imaju vrlo značajnu ulogu u energetskom sektoru. Polazeći od njihovih nadležnosti koje proizilaze iz zakonskog okvira u našoj zemlji, gradovi i opštine mogu formulisanim i sprovođenjem lokalnih

**POSTOJI
OGROMAN
NEISKORIŠĆENI
POTENCIJAL ZA
POVEĆANJE
EFIKASNOSTI U
SVIM SEKTORIMA
POTROŠNJE
ENERGIJE**

politika proizvesti višestruko korisne efekte u lokalnoj sredini, i to u pogledu usluga koje pružaju svojim građanima i ušteda koje mogu biti ostvarene u lokalnim budžetima. Međutim, postojeće stanje u tom pogledu nije zadovoljavajuće, bez obzira na već dugo prisutno strateško opredeljenje na nacionalnom nivou, jer je još uvek veoma mali broj jedinica lokalne samouprave koje su u svoje strateške prioritete uvrstile i pitanja kao što su korišćenje obnovljivih izvora, racionalna potrošnja energije i uvođenje sistema energetske menadžmenta. Drugim rečima, energetska efikasnost je danas široko rasprostranjen pojam, međutim problem leži u činjenici da nema dovoljno lokalnih aktivnosti koje bi doprinele unapređenju opšteg stanja u pogledu efikasnog gazdovanja energijom.

Trenutno stanje na lokalnom nivou

Dugogodišnje iskustvo SKGO u radu sa jedinicama lokalne samouprave, kao i brojne studije i analize koje su sprovedene, jasno pokazuju da postoje četiri glavna razloga za trenutno stanje energetske efikasnosti na lokalnom nivou. Ti faktori su: (1) nedovoljno razvijen pravni okvir, (2) odsustvo finansijskih instrumenata, (3) nedovoljan nivo kapaciteta lokalnih samouprava i (4) nizak nivo svesti o energetske efikasnosti donosilaca odluka na lokalnom nivou. Sa usvajanjem Zakona o racionalnoj upotrebi energije, koji je u završnoj fazi pripreme, pravni okvir bi trebalo da bude zaokružen, a osnovni finansijski instrumenti u vidu Fonda za energetsku efikasnost i tržišta energetskih usluga uspostavljeni. Sagledavajući situaciju na ovaj način, a uzimajući u obzir činjenicu da su Ministarstvo nadležno za poslove energetike i Agencija za energetsku efikasnost,

uz podršku različitih programa bilateralne pomoći, u poslednjih nekoliko godina sprovedli niz programa obuka za energetske menadžere i uvođenje sistema energetske menadžmenta na lokalnom nivou, Stalna konferencija gradova i opština i Program za razvoj Ujedinjenih nacija (UNDP), odlučili su da udruže snage i usmere svoju pažnju na segment koji je do sada ostao u najvećoj meri nepokriven ciljanim i sistematskim aktivnostima, a to je upravo podizanje svesti donosilaca odluka o značaju i benefitima primene mera energetske efikasnosti na lokalnom nivou. U ovu saradnju UNDP unosi finansijska sredstva i ekspertizu, a Stalna konferencija resurse koji su joj na raspolaganju za komunikaciju sa predstavnicima gradova i opština. Pre svih to su Odbor za energetsku efikasnost, Savetodavni centar zajedno sa Mrežom poverenika SKGO i, konačno, Centar za obuku. Ovi resursi su se već pokazali kao moćno sredstvo pri formisanju i zastupanju zajedničkih stavova i politika na lokalnom nivou, kao i za razmenu informacija, prikupljanje različitih vidova upita, organizovanje seminara, savetovanja, treninga i radionica. U skladu sa zajedničkim težnjama pomenutih partnera formulisana je projekat "Podizanje svesti o energetske efikasnosti donosilaca odluka na lokalnom nivou u Srbiji", koji kao prvi korak u sistematskom rešavanju navedene situacije predviđa izradu strategije komunikacije sa programom obuke za donosioc odluka na lokalnom nivou. Osnovni cilj projekta bi trebalo da bude podizanje nivoa svesti lokalnih donosilaca odluka po pitanju energetske efikasnosti i lokalne energetske politike uopšte, što bi trebalo da rezultira pozitivnim promenama u stanju energetske efikasnosti na lokalnom nivou. ■

MINA
PETROVIĆKOLIKO ZNAMO O
ENERGETSKOJ EFIKASNOSTI

U okviru projekta "Podizanje svesti o energetske efikasnosti donosilaca odluka na lokalnom nivou u Srbiji", krajem novembra je sprovedeno istraživanje na reprezentativnom uzorku za lokalne samouprave u Srbiji, u okviru kojeg je na pitanja odgovaralo 65 ispitanika, predsednika opština, predsednika skupština opština, odnosno gradonačelnika i predsednika skupština gradova.

Donosioci odluka na lokalnom nivou imaju veoma razvijenu svest o značaju energetske efikasnosti. Većina ispitanika smatra da se ulaganje u energetske efikasnosti isplati na duži rok, kao i da ova oblast može značajno doprineti bitnim dimenzijama razvoja lokalne samouprave, kako ekonomskim (povećanje zaposlenosti) tako i socijalnim (smanjenje siromaštva). Ocenjujući značaj pojedinih oblasti prema trenutnoj važnosti za njihov grad/opštinu, međutim, ispitanici su energetske efikasnosti dali niži rang u odnosu na komunalnu infrastrukturu, zaštitu životne sredine i putnu infrastrukturu. Energetska efikasnost se, dakle, podređuje neposredno vidljivim i tradicionalnijim problemima komunalne i putne infrastrukture, a nedovoljno se uočava

ENERGETSKA
EFIKASNOST
MOŽE
ZNAČAJNO
DOPRINETI
BITNIM
DIMENZIJAMA
RAZVOJA
LOKALNE
SAMOUPRAVE

va povezanost između ovih oblasti i energetske efikasnosti.

Velika većina donosilaca odluka, takođe, misli da je u sadašnjim uslovima energetska efikasnost trošak za njihovu opštinu/grad. Između ulaganja u nove tehničke mogućnosti i uvođenja energetske menadžera, većina se opredeljuje za prvu opciju. To ukazuje da je potrebno dodatno objasniti ulogu i značaj koji energetske menadžment ima u oblasti efikasnosti i efektivnog korišćenja energije, kao i činjenicu da podizanje kvaliteta života nužno ne znači i povećani utrošak energije. Među preprekama u realizaciji mera energetske efikasnosti, donosioci odluka, ipak, prepoznaju prepreke povezane sa nedostatkom odgovarajućih znanja, koje navode odmah iza ekonomskih prepreka.

Iako su državne institucije još uvek dominantni subjekti u oblikovanju energetske politike u Srbiji, jer je zaokruživanje pravnog okvira u energetici i dalje u toku, potrebno je više raditi na prepoznavanju potencijala lokalne samouprave u ovoj oblasti. Na to ukazuje ne samo činjenica da je za uspešnu implementaciju zakona usvojenih na nacionalnom nivou neophodna izrada odgovarajućih

strateških dokumenata na nivou lokalne samouprave, već i relativna rasprostranjenost pasivnog stava među ispitanicima da u oblasti energetike lokalna zajednica uvek zavisi od šire društvene zajednice. Veoma je mali broj lokalnih samouprava u kojima su završeni projekti od strateškog značaja za energetske efikasnosti na lokalnom nivou. Lokalne samouprave su najviše napredovale u oblasti evidentiranja objekata i zgrada za koje opština/grad snosi troškove za električnu energiju, vodu i održavanje.

Da bi razvijena svest donosilaca odluka na lokalnom nivou o značaju energetske efikasnosti dobila na operativnosti, potrebni su programi za njihovo informisanje i edukaciju. Na to ukazuju ne samo rezultati istraživanja u celini, već i sami ispitanici direktno iskazuju potrebu za edukacijom, kako imajući u vidu potrebe njihove lokalne samouprave tako i svoje lične. Posebno je iskazana potreba za dodatnim informisanjem o načinu na koji je zakonom regulisana uloga opština/gradova u ostvarivanju energetske efikasnosti.

U domenu informisanja i edukacije o energetske efikasnosti ispitanici prepoznaju značajnu ulogu SKGO. ■

IVAN
BOLJEVIĆ

ENERGETSKA EFIKASNOST - OD SVESTI KA STAVU

Ako ima volje ima i načina, ako nema volje ima izgovora. Korišćenje manje energije da bi se ispunio isti zahtev, ustvari je težnja svakoga čoveka. Pozitivni ishod misije energetske efikasnosti zavisi od pojedinačnog razumevanja zašto je to potrebno i kako to može biti postignuto. Obrazovanje i podizanje svesti građana i opštinskih službenika i funkcionera igraju ključnu ulogu u razumevanju zašto je neophodno da se deluje lokalno i šta može

da se uradi od strane pojedinaca. Međutim, trebalo bi stalno imati na umu da se građani ponašaju po ustaljenim obrascima i da je potrebno vremena i truda da se stare navike promene na bolje. Kako su gradonačelnici i predsednici opština prominentne i uticajne ličnosti u svojim sredinama, nivo njihove svesti o problematici racionalnog ponašanja i korišćenja energije može biti od ključnog značaja za pozitivne pomake u lokalnim sredinama. Zbog toga je

usmeravanje komunikacije u ovom smislu, prema donosiocima odluka na lokalnom nivou, izuzetno bitan aspekt sveukupnih napora da se unapredi nivo energetske efikasnosti na lokalnom nivou.

Svest i stav. Ekologija, energetska efikasnost, obnovljivi izvori energije - već neko vreme ne predstavljaju egzotične sintagme. Koriste ih možda više stručnjaci nego sav „normalan“ svet, ali možemo reći da je svest o EE dosta velika.

>>>

PODIZANJE KAPACITETA NA LOKALNOM NIVOU

Gradovi i opštine imaju vrlo značajnu ulogu u energetskom sektoru. To su istovremeno proizvođači i distributeri (sistemi daljinskog grejanja), potrošači (javne zgrade, javni osvetljenje, vodovod i druga komunalna preduzeća) i regulatori tržišta energije (toplotna energija, javni transport). Lokalna administracija, kao najbliža građanima, idealno je pozicionirana da razume njihove potrebe i ima mogućnosti i mehanizme usaglašavanja javnih i privatnih interesa. Bitna je i njena uloga motivatora i promotera modela ponašanja. Zbog toga je jasan značaj lokalne administracije u sprovođenju politike održivog energetskog razvoja, što znači primenu mera za povećanje energetske efikasnosti, korišćenje obnovljivih izvora energije i, generalno, energetski racionalnije ponašanje.

Lokalni planovi razvoja energetske efikasnosti

Zakonom o energetici definisano je da se energetska politika na lokalnom nivou sprovodi izradom lokalnih planova razvoja kojima se utvrđuju potrebe za energijom, kao i uslovi i način obezbeđivanja energije. U nadležnosti lokalnih samoupra-

ZA PODIZANJE KAPACITETA NA LOKALNOM NIVOU OD VELIKOG ZNAČAJA JE PREDVIĐENO DONOŠENJE ZAKONA O RACIONALNOJ UPOTREBI ENERGIJE

va su poslovi vezani za povlašćenu proizvodnju toplotne energije, uključujući i onu iz obnovljivih izvora.

Međutim, stepen (ne)racionalnosti korišćenja energije u zemlji, ukazuje na potrebu daljeg podizanja kapaciteta na lokalnom nivou - stvaranjem sistema organizovanog upravljanja energijom (energetski menadžment) koji bi obuhvatio i sprovodio najširi skup regulatornih, organizacionih, podsticajnih, tehničkih i drugih mera i aktivnosti, uključujući i organizovano praćenje i analizu potrošnje energije, a koji bi kao krajnji cilj imao energetski efikasnije, finansijski isplativije i ekološki povoljnije korišćenje energije.

Energetski menadžment u lokalnoj samoupravi

Lokalne samouprave bi kroz sistem energetskog menadžmenta trebalo da stvore okvir podrške ili podsticaja za učesnike na tržištu da pružaju i nabavljaju energetske usluge i primenjuju mere koje vode efikasnijoj upotrebi energije. Energetski menadžment na nivou lokalnih samouprava bi podrazumevao i kreiranje planova racionalnog korišćenja energije sa planovima energetske sanacije i održavanja javnih

zgrada koje su u nadležnosti lokalne samouprave, planove unapređenja sistema komunalnih usluga, sve u smislu povećanja njihove energetske efikasnosti, ali i finansijske instrumente predviđene za sprovođenje planiranih mera. Posebno je bitno na ovaj način institucionalno omogućiti primenu različitih finansijskih mehanizama koji podrazumevaju javno-privatno partnerstvo.

Za podizanje kapaciteta na lokalnom nivou od velikog značaja je predviđeno donošenje Zakona o racionalnoj upotrebi energije. Ovim Zakonom se obavezuju lokalne samouprave sa više od 20.000 stanovnika da uvedu sistem energetskog menadžmenta, i po ugledu na najbolju praksu EU, sistematizuju aktivnosti na unapređenju energetske efikasnosti i kreiraju mehanizme njihove podrške. Međutim, da bi ovaj Zakon doživeo i svoju punu implementaciju i doveo do uvođenja sistema energetskog menadžmenta u lokalnim samoupravama i šire primene mera za unapređenje energetske efikasnosti, biće potrebno i sistematsko i usaglašeno delovanje svih relevantnih aktera (ministarstava, agencija, Stalne konferencije gradova i opština, nevladin sektor i dr.). ■

Samim tim, EE je prisutna i u svesti donosioca odluka na lokalnom nivou u Srbiji. Ono što ih sprečava da donesu prave odluke o konstruktivnoj implementaciji EE je to što nemaju željeni stav. Glavni zadatak komunikacije usmerene ka podizanju svesti je upravo pomeriti lokalne donosiocice odluka iz svesnosti u pozitivan odnos prema EE, da bi mogli preći na sledeći nivo, a to je akcija. Sve dok god je EE na nivou svesti, uvek će biti prećih stvari, ali ako postoji pozitivan stav, onda će EE postati ključ za mnoge projekte koji su izgledali kao zasebni izazovi. Potrebno je dopreti ne samo do svesti, nego savesti, a još važnije i do podsvesti, onih koji imaju presudan

uticaj na kreiranje lokalnih politika. Najbolji način za to je kombinovanim promovisanjem zakonom predviđenih obaveza i benefita koji proističu iz vođenja energetski efikasne politike. Drugim rečima zakonska regulativa je tu da bi bila primenjena i ona pruža neophodnu osnovu dok, s druge strane, pomeranje od svesti ka stavu, treba uspešno potpomoći ukazivanjem na koristi. Ključne poruke u ovom smislu su uštede u lokalnim budžetima, unapređenje nivoa kvaliteta usluga koje se pružaju građanima, zaštita životne sredine na globalnom i lokalnom nivou, promocija lokalnog ekonomskog razvoja itd. Da bi ovo bilo postignuto gradonačelnik ne

mora da bude ekspert za energetske efikasnosti, ali on zna ko zna i efikasno bira svog energetskog menadžera kome će delegirati izradu energetskog bilansa, popis zgrada i/ili unapređenje javnog osvetljenja. Srećna okolnost sa projektima EE je u tome što se rezultati mogu veoma brzo ostvariti, pa će se samim tim i boljitak videti i uskoro EE neće biti poslednja tema na spisku prioriteta. Energetska efikasnost je instrument koji lokalnim samoupravama može pomoći da budu efikasnije u svakom pogledu i to oruđe treba da koriste za dobrobit svih nas. Upravo to i jeste komunikaciona poruka: EE nije problem, nego rešenje za probleme. ■

DUŠAN
DAMJANOVIĆ

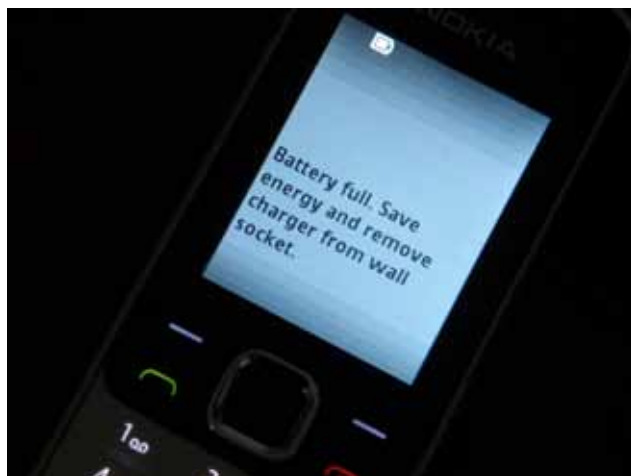
IMA LI ENERGETSKA EFIKASNOST SVOJE MESTO U PLANIRANJU RAZVOJA NASELJA U SRBIJI

Ključni trenutak za razvoj pravnog okvira u oblasti energetske efikasnosti predstavlja donošenje Zakona o energetici 2004, od kada je energetska efikasnost postala jedan od stubova energetske politike u Srbiji. Od tada je donet veliki broj propisa, pa se može reći da je energetika u celini normativno dobro uređena, ali je oblast energetske efikasnosti, kao deo energetike, ipak i dalje nepotpuno uređena. Svi subjekti koji utiču na energetske politiku – od Vlade preko nadležnih ministarstava do posebnih organizacija i agencija – najavljuju da se tokom 2012. može očekivati konačno zaokruživanje pravnog okvira u ovoj oblasti. Ovde se najpre misli na Zakon o racionalnoj upotrebi energije, čiji je nacrt u ovom trenutku još uvek u proceduri, a kojim se predviđa uspostavljanje sistema energetskog menadžmenta u Srbiji.

Osnovni elementi ovog sistema su:

1. razvoj sistema menadžmenta energijom;
2. označavanje energetske klase tehničkih uređaja, opreme, proizvoda i objekata;
3. postavljanje minimalnih zahteva u pogledu energetske efikasnosti u proizvodnji, prenošenju i distribuciji električne i toplotne energije i prirodnog gasa;
4. ekonomski podsticaji za racionalno i efikasno korišćenje energije;
5. osnivanje Fonda za energetske efikasnosti;
6. razvoj tržišta usluga energetske efikasnosti.

Po Nacrtu zakona, među obveznike sistema upravljanja energijom ubrajaju se organi jedinica lokalne samo-

ENERGETSKA EFIKASNOST JE IZAŠLA IZ OKVIRA PREPORUKA I POSTALA DEO SVAKODNEVICE LOKALNIH SAMOUPRAVA

uprave sa više od 20.000 stanovnika, a posebne obaveze predviđene su za jedinice lokalne samouprave, koje su dužne da cenu usluga grejanja obračunavaju prema izmerenoj, stvarno predatoj količini toplotne energije, pri čemu će posebno biti propisani maksimalno dozvoljeni gubici energije u prenošenju kako bi se sprečilo svaljivanje gubitaka u prenošenju na krajnje korisnike.

Donošenje energetske bilansa na lokalnom nivou je započeto (zahvaljujući impulsu sa centralnog nivoa), ali uopšteno gledajući, planiranje energetike nije razvijeno u gradovima i opštinama u Srbiji, pa samim tim ni planiranje razvoja energetske efikasnosti. Ovakvu ocenu podupire i činjenica da ni energetika ni energetska efikasnost najčešće nisu deo lokalnih planskih dokumenata, a i kad jesu, energetska efikasnost se u njima najčešće tretira odvojeno od energetike. Dakle, energetska efikasnost još uvek nema svoje jasno

mesto u procesu planiranja razvoja naselja u Srbiji.

Među sprovedenim lokalnim merama energetske efikasnosti izdvajamo nekoliko karakterističnih primera (iz prethodnih istraživanja):

- ugradnja uređaja za kompenzaciju reaktivne energije u školi, čime je reaktivna energija smanjena za oko 80%, a ukupni računi za oko 10% (isplativost investicije je 8 meseci);
- ugradnja uređaja za regulaciju vršnog opterećenja u toplani radi smanjenja utroška električne energije; rekonstrukcija toplotnih podstanica sistema grejanja uvođenjem daljinskog upravljanja i nadzora automatike i merenja utroška toplotne energije;
- uveden sistem satelitskog praćenja vozila i mehanizacije gradske čistoće, sa ostvarenim značajnim uštedama goriva, merenim na mesečnom nivou;
- ugradnja toplotne pumpe za grejanje u seosku osnovnu školu;
- rekonstrukcija sistema za centralnu pripremu tople vode primenom solarnih kolektora u centralnoj kuhinji predškolske ustanove.

Kroz ove primere se vidi da je energetska efikasnost izašla iz okvira preporuka i već postala deo svakodnevice lokalnih samouprava.

Uvođenje energetskog menadžmenta podrazumeva i vođenje kvalitetne evidencije o potrošnji energije koja bi omogućila tačan uvid u efekte samih mera, odnosno egzaktnu kvantifikaciju ostvarenih energetskih i finansijskih ušteda. ■

Program finansira Evropska unija

echange3 dodatak

www.echange.org.rs

LAKŠE I BRŽE DO GRAĐEVINSKE DOZVOLE U NIŠU

Centar za izdavanje građevinskih dozvola (CID) grada Niša svečano je otvoren 24. januara 2012. godine. Otvaranje ovog Centra je finansijski pomogla Evropska unija kroz projekat "Unapređenje rada gradskih službi i upravljačkih kapaciteta u gradu Nišu", u okviru Exchange 3 programa koji sprovodi Stalna konferencija gradova i opština. Ukupna vrednost projekta je 143 000 evra, od čega 122 000 evra predstavlja donaciju Evropske unije, dok iznos od 21 000 evra predstavlja učešće grada Niša. Grad Niš je projekat sproveo u saradnji i uz podršku grada Arhusa iz Kraljevine Danske i nevladine organizacije Balkanski Razvojni Tim iz Niša.

Ceremoniji zvaničnog otvaranja prisustvovali su Miloš Simonović, gradonačelnik Niša, Vensan Dežer, šef Delegacije Evropske unije u Republici Srbiji, i Đorđe Staničić, generalni sekretar Stalne konferencije gradova i opština, koji su se složili da je otvaranje ovakvog centra značajan korak u modernizaciji gradske administracije i pružanju bolje i efikasnije usluge kako građanima Niša tako i potenci-

jalnim stranim investitorima, što će Grad Niš učiniti još atraktivnijim mestom za poslovanje i ulaganje.

Miloš Simonović, gradonačelnik Niša se zahvalio Evropskoj uniji na finansiranju projekta čija će realizacija u velikoj meri pomoći građanima Niša da proceduru za izdavanje građevinske dozvole završe na jednom mestu, a zaposlenima u Gradskoj upravi da na efikasan način odgovore na njihove zahteve.

Vensan Dežer, šef Delegacije Evropske unije u Republici Srbiji, rekao je da prema indeksu Svetske banke, Srbija zauzima 88. mesto po jednostavnosti vođenja poslova, a na 174. mestu je po efikasnosti izdavanja građevinskih dozvola, što je prilično obeshrabrujuće za investitore. Gospodin Dežer je izrazio nadu da će otvaranjem ovakvih službi širom Srbije ta statistika biti promenjena.

Ispred Stalne konferencije gradova i opština generalni sekretar Đorđe Staničić je naglasio značaj uspešne realizacije ovog projekta i značaj grada Niša za uspešan rad SKGO. Primer dobre prakse će svakako koristiti i drugim opštinama, ali u ovom trenut-

Otvoravanje Centra za izdavanje građevinskih dozvola

**CID ĆE PRUŽATI
BRŽU I EFIKASNIJU
PROCEDURU
IZDAVANJA
LOKACIJSKIH I
GRAĐEVINSKIH
DOZVOLA
INVESTITORIMA,
OBJEDINJAVAJUĆI
RAD I AKTIVNOSTI
GRADSKIH UPRAVA
I REPUBLIČKIH
INSTITUCIJA**

ku čestitamo građanima Niša na Centru za izdavanje građevinskih dozvola koji će u velikoj meri ubrzati ekonomski razvoj grada, naveo je Staničić.

Osnivanjem jedinstvenog Centra za izdavanje građevinskih dozvola grad Niš će unaprediti protok informacija i ubrzati proces izdavanja građevinskih dozvola. CID će biti mesto gde će sva fizička i pravna lica moći da dobiju sve neophodne informacije o mogućnostima i pravilima gradnje na teritoriji grada Niša, i istovremeno podnositi neophodne zahteve i dokumentaciju. CID će pružati bržu i efikasniju proceduru izdavanja lokacijskih i građevinskih dozvola investitorima, objedinjavajući rad i aktivnosti gradskih uprava (Uprava za planiranje i izgradnju i Uprava za građanska stanja i opšte poslove – pisarnica) i republičkih institucija (Republički geodetski zavod - Služba za katastar nepokretnosti Niš). Fizičkim objedinjavanjem različitih službi i različitih nivoa nadležnosti CID će eliminisati nepotrebne i duplirane aktivnosti u proceduri izdavanja građevinskih dozvola.

Centar za izdavanje građevinskih dozvola Grada Niša, ulica Nikole Pašića 22

VESTI IZ EXCHANGE 3 OPŠTINA

ARILJE

Kraj projekta „Turizam - Nova šansa za saradnju i razvoj“

Konferencija povodom završetka projekta „Turizam - Nova šansa za saradnju i razvoj“ održana je 12. decembra 2011. godine, u Svečanoj sali opštine Arilje. Konferenciji su prisustvovali predstavnici medija, seoskih domaćinstava, partneri na projektu, opštinsko rukovodstvo i svi oni koji su doprineli uspešnoj realizaciji ovog projekta.

PrisutnimajedobrodošlicupoželelaAnaKovačević, saradnica za turizam, koja je iznela osnovne informacije o projektu, govorila o stanju u ovoj oblasti pre realizacije projekta, projektnim aktivnostima i postignutim rezultatima, kao i planovima za dalji razvoj turizma u opštini.

Menadžer projekta Radovan Jakovljević zahvalio se svim učesnicima projekta, pohvalio projektni tim koji je uspešno realizovao sve aktivnosti i istakao važnost ovog projekta koji je osnov za dalji kontinuirani razvoj turizma, dok je o realizovanim aktivnostima govorila Jasmina Dimitrijević, asistent na projektu.

Svoja iskustva prisutnima su preneli Mila Lečić i Milijan Nedeljković i istakli da su pre ovog projekta imali samo želju da se bave turizmom, da su tokom realizacije projekta proširili svoja znanja i upoznali se sa primerima dobre prakse, što je u velikoj meri uticalo da Milijan Nedeljković, pokrene obnovu starih objekata i postane predsednik turističkog udruženja Arilje, a Mila Lečić, vlasnica oglednog domaćinstva. ■

BAČ

Sertifikati za zaposlene u opštinskoj upravi

UBaču je 16. decembra 2011. godine održana svečanost povodom završne konferen-

cije projekta „Unapređenje ljudskih kapaciteta u opštini Bač“, koji je u okviru Exchange 3 programa realizovala opština Bač, u partnerstvu sa gradom Somborom.

Na konferenciji je upriličena prezentacija ostvarenih rezultata projekta, i sa predstavnicima partnerske organizacije potpisan je Sporazum o saradnji kojim se dosadašnja međuopštinska saradnja Bača i Sombora produbljuje i proširuje na druge oblasti na kojima će ove dve opštine zajednički raditi u budućnosti.

Zaposlenim radnicima Opštinske uprave predsednik opštine Bač, mr. Tomislav Bogunović, na skupu je uručio ukupno 36 sertifikata za pohađanje obuke i uspešno polaganje ispita za rad na računaru u okviru ECDL standarda. Predsednik Bogunović je istakao značaj ovog projekta za opštinu Bač, jer je pored nabavke opreme u vidu 25 notebook računara, u opštini izvršena i sertifikacija zaposlenih u informatičkoj oblasti, čime će se uveliko poboljšati kvalitet opštinskih usluga.

Kako jedan od rezultata projekta, sa kojima su se svi prisutni na konferenciji upoznali su i tri predloga projekta koji su pripremili radnici opštinske uprave nakon završetka obuke za pristup EU fondovima koja je takođe sprovedena u okviru ovog projekta. ■

ČAJETINA GIS na Zlatiboru

Projekat „GIS - Ključ razvoja novog Zlatibora“, završen je krajem decembra 2011. godine održavanjem konferencije za medije.

Prednost ovog projekta ogleda se u tome što korišćenjem jedne baze svi korisnici imaju iste podatke. U trenutku kada jedan korisnik napravi bilo kakvu izmenu podataka, oni će biti izmenjeni u celom sistemu. Ovaj informacioni sistem se koristi za rad sa prostornim podacima. Što se tiče samog korišćenja GIS-a u urbanizmu, pomoći će u velikoj meri u vršenju prostornih

analiza, boljeg povezivanja i komunikaciji sa drugim službama, što će značajno doprineti efikasnosti i ekonomičnosti u svim javnim procedurama.

Geografski informacioni sistem je sam po sebi živ sistem, i samo od njegovog korišćenja će zavisiati njegov opstanak. Što se održivosti tiče, postavljaju se dva problema. To su institucionalna i finansijska održivost. Potpisivanjem protokola o saradnji kojim su definisani vlasništvo i korišćenje GIS-a, opština Čajetina koja je izradila GIS je vlasnik, čime je delimično rešena institucionalna održivost. Što se finansijske održivosti tiče, taj deo će biti posebno problematičan i osetljiv, jer GIS sam po sebi nije jeftin, kako njegovo uspostavljanje tako i kasniji razvoj. Realizacijom projekta „GIS – ključ razvoja novog Zlatibora“, pre svega uvođenjem GIS sistema u opštinske uprave, opština Čajetina otišla je korak napred u unapređenju poslovanja lokalne zajednice, kao i drugih opštinskih javnih preduzeća i institucija.

Geografski informacioni sistem predstavlja rezultat značajnog rada u saradnji sa Evropskom unijom, koja je ovaj projekat finansijski podržala grantom od preko 160 hiljada evra. Na ovom projektu opština Čajetina sarađivala je sa gradom Kragujevcem, koji je već daleko odmakao u implementiranju GIS- sistema. Uvođenje GIS-a ubrzaće rad opštinskih službenika, kako bi građani što efikasnije dobijali potrebne informacije. Kroz projekat koji je trajao petnaest meseci, a čija je vrednost oko 190 hiljada evra, sprovedena je i edukacija radnika u Opštinskoj upravi, uspešno promovisanje rezultata projekta i njegovih mogućnosti, kao i njegovog daljeg razvoja.

Sa daljim razvojem Srbije, potreba za formiranjem i implementacijom GIS-a dobija sve veći značaj i jasno je da su geografski informacioni sistemi sastavni deo naše budućnosti. ■

BEOČIN

Predstavljen Program razvoja turizma

Jedna od centralnih aktivnosti u okviru projekta „Beočin - nova vizija turističke destinacije! Stvaranje preduslova za razvoj ruralnog turizma!“ je izrada Programa razvoja turizma opštine Beočin za period 2012-2017.

Na drugom radnom sastanku održanom 22. decembra 2011. u Beočinu, stručnjaci angažovani sa Prirodno-matematičkog fakulteta u Novom Sadu, dr Uglješa Stankov i prof. dr Saša Kicošev, predstavili su zainteresovanim stranim predlog Programa razvoja turizma opštine Beočin za period 2012. do 2017. godine. Nacrtom ovog dokumenta, koji će nakon usvajanja u Skupštini opštine Beočin postati prvi strateški dokument koji je opština Beočin donela u oblasti turizma, utvrđeno je 9 mogućih strateških pravaca razvoja turizma u opštini Beočin: ruralni turizam, vinski turizam, nautički turizam, turizam posebnih interesa, eko i geo-turizam, izletnički i sportsko-rekreativni turizam, kulturno-istorijski i manastirski turizam, manifestacioni turizam, komplementarni vidovi turizma. Ovo dovoljno govori o tome da opština Beočin, pored delova Nacionalnog parka Fruška gora i obale Dunava, poseduje čitav niz drugih resursa značajnih za razvoj različitih oblika turizma: manastire, vinske podruma, nasleđe geo-kulture, razvijena sela, kulturno-istorijske spomenike itd. U nacrt ovog dokumenta ugrađeni su predlozi koje su učesnici prvog radnog sastanka, koji je sredinom novembra održan na Andrevlju, uputili angažovanim ekspertima. Program razvoja turizma opštine Beočin obuhvata i akcioni plan za 2012. i 2013. godinu, kojim su predviđeni projekti iz domena turizma, čija realizacija se očekuje u naredne dve godine.

U istom periodu, na drugom projektu opštine Beočin finansiranom u okviru Exchange 3 programa (prvi poziv) pod nazivom „Unapređenje zaštite životne sredine kroz efikasnije upravljanje čvrstim otpadom“ održana je završna konferencija za novinare. Govornici na konferenciji: predsednik opštine Beočin mr Bogdan Cvejić,

direktor JKP "Beočin" Vasilije Cogoljević, direktor JKP "Vidrak" iz Valjeva Slobodan Pavlović i direktorka NVO CenTriR Vanesa Belkić, upoznali su javnost sa rezultatima ostvarenim tokom 15-mesečne realizacije pomenutog projekta. ■

ČOKA

Za osmehe je ključna saradnja

Povodom završetka projekta „Delimo osmehe“, u bioskopskoj sali Doma kulture u Čoki, opština Čoka je organizovala 9. decembra 2011. prezentaciju dosadašnjih rezultata i daljih planova na projektu.

Na konferenciji su govorili dr Emil Poljak, predsednik opštine Čoka, Predrag Mijić, poslanik u Skupštini AP Vojvodine, Cecilija Dujin, menadžerka projekta i jedna od devojčica koja pohađa novoostvoreni dnevni centar "Delimo osmehe". Prezentacija je bila prilika za razmenu iskustava na temu brige o najranjivijem delu našeg društva – deci sa smetnjama u razvoju. Projektni tim opštine Čoka je u prethodnih 16 meseci mnogo uradio na ovom pitanju, a planira i dalje da se angažuje u skladu sa ciljem da se poboljša kvalitet uslova života dece sa smetnjama u razvoju, dece sa invaliditetom i dece sa poremećajima u ponašanju. Cilj je da se ostvari njihova potpuna integracija u zajednicu.

Veoma važna za postizanje rezultata bila je i biće podrška svih institucija i medija, ali i svih građana Čoke na ovom pitanju. Iskustva sa ovog projekta mogu da posluže i drugim malim opštinama, konkretno da se saradnjom između različitih aktera (lokalne samouprave, doma zdravlja, osnovnih škola, predškolske ustanove, udruženja građana, sportskih klubova...) i sa jasnim ciljem, postižu značajni rezultati za dobrobit svih građana. ■

NOVA VAROŠ

Unapređenje poslovne klime u opštinama Nova Varoš, Priboj i Prijepolje

Kancelarije za lokalni ekonomski razvoj (KLER) opština Nova Varoš, Priboj i Prijepo-

lje, kao svojevrsan servis privrednim subjektima u ovom delu Srbije, rezultat su projekta „Unapređenje poslovne klime u opštinama Nova Varoš, Priboj i Prijepolje kroz podizanje kapaciteta kancelarija za lokalni ekonomski razvoj“. Projekat je nakon 15 meseci sprovođenja završen 12. decembra 2011. godine.

Poslednja u nizu aktivnosti bila je konferencija održana u Novoj Varoši, 7. decembra 2011. godine, a organizovale su je kancelarije za LER partnerskih opština. Konferenciji su prisustvovali predstavnici lokalne privrede i preduzetnici, kao i predstavnici Nacionalne službe za zapošljavanje, Fonda za privredni razvoj Republike Srbije, Agencije za strana ulaganja i promociju izvoza, Agencije za osiguranje i finansiranje izvoza.

Imajući u vidu da je projekat ostvario svoju svrhu, ključni su naredni koraci saradnje javnog i poslovnog sektora u projektnom području, glavni je zaključak konferencije. Razvoj komunikacije između nacionalnih agencija i lokalnih javnih institucija moraju biti prioritet. U tu svrhu diskutovalo se i o aktuelnim merama koje državne i donatorske agencije pokreću, a koje bi lokalne zajednice u saradnji sva tri sektora trebale na najbolji mogući način da iskoriste. ■

SENTA

Uveden GIS i sistem za upravljanje dokumentima

Završna konferencija Exchange 3 opštinskog projekta „Uvođenje geografskog informacionog sistema i sistema za upravljanje dokumentima na nivou lokalne samouprave Senta“, održana je 29. decembra 2011. godine, u Velikoj sali opštine Senta. Projekat vredan 176.409 evra finansiran je od strane Evropske unije i predstavlja značajno ulaganje u buduće planiranje infrastrukturnog razvoja opštine, kao i u sam rad lokalne samouprave. Projekat je uspešno realizovan u partnerstvu sa opštinom Hódmezővásárhely iz Mađarske, u periodu od 30. novembra 2010. godine do 30. decembra 2011. godine.

>>>

Prisutne je pozdravila Aniko Širkova, predsjednica opštine Senta i Laslo Rac Sabo, predsjednik Skupštine opštine Senta, koji su u ime opštine Senta iskazali veliku zahvalnost pre svega Evropskoj uniji koja je omogućila realizaciju ovog projekta, zatim i Stalnoj konferenciji gradova i opština - Exchange 3 timu, partnerskom gradu Hódmezővásárhely i svim zaposlenima u opštini Senta na profesionalnoj i svesrdnoj podršci za vreme realizacije projekta.

Menadžerka projekta mr Dragana Radonjić predstavila je rezultate projekta, dok su predstavnici kompanija koje su radile implementaciju geografsko informacionog sistema i sistema za upravljanje dokumentima predstavile instalirane sisteme koji su bazirani na AutoCad 3D Map rešenju, čime su stvoreni uslovi za kvalitetno upravljanje geoprostornim podacima opštine Senta. Sistem za upravljanje dokumentima baziran je na UniDocs softveru u koji su uspešno povezane sve organizacione jedinice opštine Senta. ■

VRANJE E-uprava

Na teritoriji grada Vranja stavljen je u funkciju 15 internet kioska, koliko je predviđeno projektom „E-uprava.vranje.rs - Dostizanje standarda informatičkog društva. Od ukupnog broja instaliranih internet kioska dva se nalaze u uslužnim centrima u Vranju i Vranjskoj Banji, a preostalih 13 u seoskim mesnim zajednicama.

Po rečima Bobana Stankovića, menadžera projekta to je od izuzetne važnosti, jer je građa-

nima iz udaljenih područja dostupan ne samo najsavremeniji način komuniciranja, već i pružena mogućnost da lakše ostvare svoja prava.

Paralelno sa ovim, uspešno su sprovedene i aktivnosti na uređenju i opremanju serverske opreme. Implementacija projekta „E-uprava.vranje.rs - Dostizanje standarda informatičkog društva“ završava se u aprilu, do kada će građanima u centru Vranja biti omogućeno da besplatno koriste bežični internet. Takođe, planirana je još jedna studijska poseta opštini Trikala u Grčkoj koja je partner gradu Vranju u sprovođenju ovog projekta. ■

ŽAGUBICA Razvoj kancelarije za lokalni ekonomski razvoj

Završna konferencija projekta „Razvoj kancelarije za lokalni ekonomski razvoj“, koji je u okviru programa EXCHANGE 3 realizovala opština Žagubica u partnerstvu sa opštinama Velika Plana i Kučevo i gradovima Požarevac i

Piotrkow Trybunalski (Poljska), održana je 23. decembra 2011. godine u Žagubici.

Na završnoj konferenciji prezentovani su rezultati projekta i iskustva partnerskih opština i gradova u realizaciji projektnih aktivnosti. Ispred Stalne konferencije gradova i opština prisutnima se obratio Ivan Božović, saradnik za monitoring projekata na programu Exchange 3, a o rezultatima projekta govorili su: Jasmina Milenković, šef Kancelarije za lokalni ekonomski razvoj grada Požarevca, Boban Ilić, šef Odsaka za lokalni ekonomski razvoj opštine Velika Plana, Vlada Todorović, direktor Pčelarske zadruge „Homolje med“ Žagubica i Radiša Milošević, menadžer projekta i načelnik Odeljenja za privredu i ekonomski razvoj opštine Žagubica.

Ostvareni rezultati projekta su: Unapređeni kapaciteti kancelarija za lokalni ekonomski razvoj i njihove mreže fasilitatora lokalnog razvoja; Poboljšana funkcionalnost i dostupnost Kancelarija za lokalni ekonomski razvoj; Uspostavljene nove lokalne usluge i programi poslovne podrške; Razvijene nove usluge i aktivnosti podrške za investitore i Povećan nivo informisanosti interesnih grupa.

Sumirajući rezultate projekta, Radiša Milošević se zahvalio na saradnji Delegaciji Evropske unije u Srbiji, Stalnoj konferenciji gradova i opština, a posebna zahvalnost sa završne konferencije upućena je rukovodstvu i ekspertima na projektu iz prijateljskog i partnerskog grada Piotrkow Trybunalski za veliku podršku u znajući iskustvima i primerima dobre prakse iz EU u oblasti preduzetništva, privlačenja investicija i razvoja seoskih gazdinstava. ■

NACIONALNA LISTA PRIORITETNIH INFRASTRUKTURNIH PROJEKATA U OBLASTI ŽIVOTNE SREDINE

Ministarstvo životne sredine, rudarstva i prostornog planiranja je započelo rad na formiranju nacionalne liste prioriteta infrastrukturnih projekata u oblasti životne sredine, koji će efikasno doprineti sprovođenju nacionalnih politika, strategija i usvojenih propisa u ovoj oblasti. Saradnja sa jedinicama lokalne samouprave, koje su velikim delom nadležne za sprovođenje propisa i za lokalnu infrastrukturu je u ovom procesu od presudnog značaja.

U tom cilju, Ministarstvo je u saradnji sa Stalnom konferencijom gradova i opština aktivno radilo na definisanju Upitnika za identifikaciju i Kriterijuma za prioritizaciju infrastrukturnih projekata i unapređenju SLAP informacionog

sistema (www.slap.skgo.org), koji je i do sada funkcionisao kao baza opštinskih projekata. Kroz unapređeni SLAP IS koji postaje operativan od 10. januara 2012. godine, očekujemo da dobijemo listu relevantnih infrastrukturnih projekata u skladu sa nacionalnim prioritetima, koji bi bili finansirani kroz sredstva donatorske i EU pomoći, međunarodnih finansijskih institucija i domaćih izvora finansiranja.

Pozivamo gradove i opštine da potrebe za izradom projektno-tehničke dokumentacije i za izgradnjom infrastrukture u oblasti upravljanja otpadom, zaštite voda i remedijacije kontaminiranih lokacija formulišu u prioritete i unesu u SLAP IS u skladu sa Instrukcijama koje

se mogu naći na sajtu SKGO. Takođe potrebno je ažurirati informacije o postojećim infrastrukturnim projektima u SLAP IS u skladu sa novim upitnikom i upustvom. Prema planiranom kalendaru i aktivnostima za programiranje međunarodne pomoći i EU fondova, ovi projekti bi trebalo da budu uneti u SLAP IS najkasnije do kraja februara 2012. godine.

Dodatne informacije možete dobiti od Odeljenja za upravljanje projektima u Ministarstvu životne sredine, rudarstva i prostornog planiranja, telefon: 011/2856427, e-mail: projekti@ekoplan.gov.rs ili od SLAP kancelarije pri Stalnoj konferenciji gradova i opština, tel: 011/ 3223 446, e-mail: slap@skgo.org. ■

ZAVRŠEN PROGRAM BESPLATNE TEHNIČKE POMOĆI U OKVIRU MICLP PROJEKTA

Poslednji projekat koji dobija tehničku pomoć u planiranju investicije

Tehnička pomoć u okviru MICLP projekta neće biti dostupna posle januara meseca. Završene su poslednje aktivnosti u domenu povećanja energetske efikasnosti u zgradarstvu i sistemima za daljinsko grejanje, a održana je i završna radionica na temu uvođenja i primene GPS/ GIS sistema u vodovodnim preduzećima u Srbiji.

Mere povećanja energetske efikasnosti za toplanu u Pančevu i bolnički kompleks u Ribarskoj Banji

MICLP projekat je podržao napore JKP toplane u Pančevu u obezbeđivanju finansijskih sredstava za bolje upravljanje sistemom za proizvodnju i distribuciju toplotne energije i individualnu kontrolu potrošnje energije od strane domaćinstava (investicija vredna preko 4 miliona evra). MICLP inženjeri su pripremili tehno-ekonomsku analizu celokupnog projekta i učestvovali su u javnoj panel diskusiji na kojoj su predložene mere.

Za bolnički kompleks u Ribarskoj Banji (ukupne površine od 13.000 kvadratnih metara) MICLP stručni tim je pripremio sveobuhvatnu analizu trenutnog stanja u potrošnji energije. Predložene mere uključuju smanjenje potrošnje energije i izolaciju zgrada (prozori, vrata, fasada), unapređenje postojećeg grejnog sistema, zamenju postojećeg, dotrajalog kotla i kontrolne opreme kao i korišćenje obnovljive energije (solarna energija, zagrevanje toplom vodom).

Završetak aktivnosti na smanjenju gubitaka u vodovodnoj mreži i primeni GPS/GIS tehnologije u JKP u Srbiji

U novembru mesecu 2011. godine završeno je uvođenje GIS tehnologije u opštinama Bor, Kladovo i Negotin. Podaci su sakupljeni na terenu tokom leta, a potom je sledila instalacija softvera i digitalna obrada podataka. JKP trenutno aktivno koriste sve prednosti ovog sistema i započinju sa planiranjem aktivnosti na smanjenju gubitaka u vodovodnoj mreži. Paraćin i Zaječar su se priključili ovom projektu sa neznatnim zaokasnjem i u fazi su prikupljanja podataka sa terena.

Na završnoj radionici MICLP projekta, vezanoj za GIS tehnologiju, održanoj 14. decembra 2011. učesnici su imali prilike da pojedinačno

predstave iskustva iz svojih opština i diskutuju o narednim koracima u poboljšanju upravljanja vodovodnom mrežom, naročito u domenu smanjenja gubitaka na istoj.

Pregled aktivnosti MICLP projekta od 2009 – 2011. godine

Besplatna tehnička pomoć, kao zasebna celina MICLP projekta, bila je na raspolaganju opštinama i JKP u Srbiji i imala je za cilj pomoć u pripremi i planiranju investicija uz stručnu pomoć eksperata raznih profila (u oblasti inženjeringa, upravljanja i planiranja) kako bi se eventualno ti projekti kasnije finansirali iz KfW kreditne linije. Tehnička pomoć je bila ograničena na jasno definisana i koncentrisana pitanja onih projekata kod kojih opštine nisu mogle dalje da nastave sa realizacijom bez otklanjanja dilema ili gde nije bilo dovoljnog lokalnog ekspertskog znanja (u većini malih opština).

Počevši od novembra 2008. pa do današnjeg dana, MICLP projekat je uspešno završio 92 tehničke pomoći za lokalne samouprave i JKP-e na 49 različitih lokacija širom Srbije za šta je utrošeno 1075 radnih dana stručnjaka raznih profila (mora se naglasiti da je sva tehnička pomoć pružena od strane srpskih inženjera ili specijalista za upravljanje/planiranje, jer su potrebe u svim oblastima ekspertize mogle da se na taj način zadovolje). Tipična tehnička pomoć podrazumevala je 10 radnih dana, ali može trajati i od 2 do 22 ekspertiska dana.

U sektorima upravljanja sistemima za pitku i otpadnu vodu MICLP tehnička pomoć bila je koncentrisana na sektor vode (snabdevanje pitkom vodom i kanalizacija) i na energetske efikasnost, što je obuhvatilo 62 % i 30 % ukupno utrošenih čovek/dana.

U sektoru voda, MICLP je uglavnom pružao dve vrste pomoći:

- Sveobuhvatna procena sistema za snabdevanje pitkom vodom, gde je pripreman kompletan plan rehabilitacije i/ili proširivanja sistema. Cilj ove tehničke pomoći bio je eliminacija jednostranih rešenja koja bi se bavila samo proširivanjem sistema, bez uzimanja u obzir ukupnog stanja. To je rađeno u 34 JKP-a uz angažovanje preko 340 dana inženjera-specijalista raznih profila.
- Pomoć kod planiranja mera za smanjivanje gu-

bitaka u vodovodima i uvođenje GIS sistema za poboljšano upravljanje celokupnim sistemom. Ovo je pruženo za 12 JKP-a uz 275 radnih dana eksperata tokom perioda dužeg od jedne godine.

Pored gore navedenih programa, MICLP je takođe pružio pomoć za 6 JKP-a u pripremi i planiranju specifičnih investicionih projekata, kao što su drenaže, energetska efikasnost kod pumpanja vode, dizajn novog postrojenja za tretman otpadnih voda i sl.

U domenu energetske efikasnosti, MICLP je pružio 325 radnih dana specijalizovanih inženjera za ukupno 33 tehničke pomoći u tri oblasti:

- Sistemi za daljinsko grejanje: kod 13 JKP-a MICLP je pružio pomoć kroz analizu potrošnje energije i merenje efikasnosti rada kotlova, kao i pripremio predloge za uštede energije kako na strani proizvodnje (zamenja kotlova, poboljšano upravljanje, instalisanje merno-regulacione opreme, rehabilitacija toplovoda) tako i kod potrošnje (oprema za individualno merenje potrošnje i regulaciju).
- Unapređenje energetske efikasnosti u zgradarstvu: MICLP je analizirao energetske situacije u javnom zgradarstvu za 10 opština i predložio mere za rehabilitaciju i uštede energije u njima.
- Javna rasveta: 10 JKP-a je dobilo pomoć u planiranju i zameni javne rasvete modernim, energetski efikasnim svetiljkama.

Za sve navedene projekte MICLP je obezbedio tehnički koncept i pripremio finansijske analize koje pokazuju odnos troškova investicije uključujući triškove kredita prema uštedama koje se postižu. U mnogim slučajevima mere EE se same otplaćuju, odnosno opština nema dodatnih troškova, pošto se iz ušteda otplaćuju ukupni troškovi investicije, uključujući kamatu za kredit.

MICLP je takođe pružio 80 radnih dana (8 % od ukupno utrošenih) za angažovanje specijalista za posebne projekte u oblastima saobraćaja, čvrstog otpada, otpadnih voda kao i socijalne/ekonomske infrastrukture. U tim slučajevima MICLP je obezbeđivao posebne vidove pomoći u planiranju/upravljanju projektima, kao što je provera tehničke-planske dokumentacije za izgradnju novih puteva, plan izgradnje nove industrijske zone (uključujući pribavljanje zemljišta, osnivanje kompanije za upravljanje i sl.) kao i analiziranje troškova rehabilitacije zgrada za socijalno stanovanje. ■

PRIMER DOBRE PRAKSE IZ REGIONA: PROJEKAT SISTEMSKO UPRAVLJANJE ENERGIJOM U GRADOVIMA I ŽUPANIJAMA REPUBLIKE HRVATSKE

MISLI NA SUTRA

Projekt „Sistemske upravljanje energijom u gradovima i županijama (SGE)“, kao novi nacionalni projekt unutar krovnog projekta „Promocija energetske efikasnosti u Hrvatskoj“, pokrenut je u pokušaju smanjenja potrošnje energije i postizanja finansijske uštede i da se time direktno deluje na smanjenje emisije gasova koji doprinose efektu globalnog zagrevanja i klimatskim promenama. U odnosu na EU-15, u Hrvatskoj se energija troši srazmerno neefikasno, tako da su glavni ciljevi SGE projekta na lokalnom i regionalnom nivou uvođenje i primena kontinualnog i sistemskog upravljanja energijom i strateško planiranje energetike i održivo upravljanje energetske resursima. Ovakav sistemski pristup upravljanja energijom u objektima javne uprave predstavlja pionirski pristup koji je čak i Evropska unija prepoznala u svojoj najnovijoj regulativi. SGE projekt sprovode Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Program Ujedinjenih nacija za razvoj u Hrvatskoj (UNDP Hrvatska) i Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost u

sklopu zajedničkih aktivnosti podsticanja energetske efikasnosti u Hrvatskoj. Inicijalno je SGE projekt razvijen sredstvima Globalnog fonda za životnu sredinu (GEF) koji je finansijskim sredstvima podržavao projekt „Promocija energetske efikasnosti u Hrvatskoj“.

Na primeru pilot projekta u gradu Sisku, kojim je 2006. godine započeo SGE projekt, pokazalo se kako je uvođenjem sistemskog upravljanja energijom na nivou grada moguće uštedeti 20-30% na troškovima za energiju. Uopšteno govoreći, sistemski upravljati energijom znači pratiti potrošnju energije tako da u svakom trenutku znamo gde i kako trošimo energiju (rasveta, sistemi grejanja ili hlađenja prostora, ventilacija, i sl.), koje energente koristimo (gas, lož ulje, drvo, električna energija, voda), koliko energije trošimo i koliko nas to košta (brojila za energente i ispostavljeni računi).

Prvi korak uvođenja sistemskog upravljanja energijom u gradove i županije bilo je potpisivanje „Energetske povelje gradonačelnika i župana Republike Hrvatske“. Povelja je

**SISTEMSKI
UPRAVLJATI
ENERGIJOM
ZNAČI PRATITI
NJENU
POTROŠNJU
TAKO DA
U SVAKOM
TRENUTKU
ZNA MO GDE
I KAKO JE
TROŠIMO, KOJE
ENERGENTE
KORISTIMO I
KOLIKO NAS TO
KOŠTA**

deklarativni akt predstavnika lokalne i regionalne samouprave kojim se iskazuje svesnost i politička volja o potrebi upravljanja energijom na lokalnom nivou, brizi o zaštiti životne sredine, kao i racionalnom upravljanju resursima na dobrobit lokalne zajednice i svih građana. U nepunih godinu dana, Povelju su potpisali predstavnici svih 127 gradova i 20 županija, a potom se veliki broj gradova i sve županije potpisivanjem Pisma namere s UNDP aktivno uključilo u projekt. Do sada se u nacionalni SGE projekt aktivno uključilo 20 županija i 86 gradova, koji su prepoznali da je sprovođenjem projekta i ostvarivanjem navedenih ciljeva moguće:

- povećati energetske efikasnost i ostvariti smanjenje potrošnje energije i energenata,
- postići finansijske uštede i do 30% u odnosu na početnu potrošnju energije,
- smanjiti emisiju štetnih gasova u atmosferu,
- stimulirati razvoj novih delatnosti i lokalnog preduzetništva,
- promeniti ponašanje građana obrazovanjem, a posebno otvaranjem EE info tačaka u kojima se građani na licu mesta mogu informisati i edukovati o primeni energetske efikasne tehnologije i mera u domaćinstvima.

Nakon šest godina sprovođenja projekta ostvaren je uticaj, ne samo na nivo potrošnje, već i na javne politike, kao i na ljudske i tehničke kapacitete. Naime, za potrebe sprovođenja aktivnosti projekta gradovi i županije formirali su registre objekata u njihovom vlasništvu ili na korišćenju, a pojedine objekte kandidovali i za energetske preglede. Dok su 2005. godine tek dve kompanije imale stručne tehničke kapacitete za sprovođenje energetske preglede zgrada, danas ih je, zahvaljujući

Otvoravanje EE info centra - Ludbreg, Hrvatska

potrebi koja se formirala na tržištu, petnaestak. U sklopu EE Projekta odrađeno je 1.126 energetskih pregleda u 30 gradova i 7 županija, prilikom kojih su identifikovane potencijalne investicije u mere povećanja energetske efikasnosti u iznosu od 1.59 milijardi Kn (oko 210 miliona evra). Uz sprovođenje identifikovanih mera potencijal za uštede iznosi 76.000.000 Kn (oko 10 miliona evra) godišnje i smanjenje CO₂ emisija od 189.000 t/god. U gradovima i županijama na 78 zgrada je investirano u mere povećanja EE u vrednosti od 102.523.590 Kn (oko 13.5 miliona evra). Te mere su ostvarile i kumulativno smanjenje emisija CO₂ u iznosu od 7.911 t/god.

Za kvalitetno sprovođenje SGE projekta osmišljen je Informacioni sistem za upravljanje energijom (ISGE) - internet aplikacija za nadzor i analizu potrošnje energije i vode u zgradama javnog sektora koji predstavlja neizbežan alat za sistemsko upravljanje energijom. ISGE omogućava unos celokupnog Registra svih objekata javne uprave, praćenje i analizu potrošnje energije i vode po svakom energentu za svaki pojedini i odabrani objekat, kao i u svim objektima ukupno. Korišćenje ISGE-a olakšava pripreme, izrade i praćenje sprovođenja SEAP - akcionih planova za održivo korišćenje energije, kao i nacionalnih planova NEAP. Trenutno su u ISGE-u aktivna 3.539 objekata (3.037 pojedinačnih zgrada i 502 dela unutar pojedinačnih zgrada) iz 73 grada i 18 županija. Od tog broja za 3.278 objekata uneseni su potrebni podaci o objektima. Procenjene godišnje uštede ostvarene tokom šest godina sprovođenja projekta, a nastale primenom tzv. "mera bez investiranja" ostvarenih prvenstveno kroz promene u korišćenju energetskih sistema i ponašanju korisnika zbog primene ISGE-a, iznose: 137.373 MWh uštede energije; 38.074 t emitovanog CO₂, a u novcu, gotovo 8 miliona evra.

Za odgovorno svakodnevno ponašanje, ali i dugoročno planiranje na radnom mestu, osmišljen je poseban koncept u okviru SGE projekta, tzv. Zelena kancelarija, koji se temelji na efikasnom korišćenju energije i materijala, smanjenju otpada i re-

EE info dani - Pula, Hrvatska

cikliranju. Svrha uvođenja zelene kancelarije i zelenog poslovanja u organizaciju je doprinos u primeni načela održivog razvoja u poslovnom sektoru.

S ciljem sistemskog informisanja i edukovanja građana, kao i stimulisanja transformacije i održivog razvoja EE tržišta, uspostavljena je saradnja s proizvođačima i distributerima vrhunskih EE proizvoda i tehnologija, s kojima je, kao kompanijama - partnerima EE projekta, zajednički uspostavljena 101 EE info-tačka. Info tačke razlikuju se prema opsegu informacija koje građani u njima mogu dobiti, pa se tako dele na EE Info-kancelarije, EE Info-centre, EE Info-galerije, EE Info-kutke i EE Info-panoe. EE Info tačke su otvorene u 44 grada i 12 županija u Republici Hrvatskoj. U sklopu edukativnih aktivnosti održano je i šest EE info dana na trgovima, pešačkim zonama, rivama i cen-

**PROCENJENE
GODIŠNJE
UŠTEDE
OSTVARENE
TOKOM
SPROVOĐENJA
PROJEKTA IZNOSE
137.373MWH
UŠTEĐENE
ENERGIJE, 38.074T
EMITOVANOG
CO₂, A U NOVCU,
GOTOVO OSAM
MILIONA EVRA**

tralnim gradskim parkovima Splita, Pule, Dubrovnika, Siska i Vinkovaca, prilikom kojih su građanima predstavljani najnapredniji i najsavremeniji EE proizvodi, tehnologije i sistemi dostupni na tržištu i omogućeno im je besplatno energetsko savetovanje. Takođe, organizovane su i tri međunarodne konferencije u Splitu, Zagrebu i Dubrovniku i jedna nacionalna konferencija u gradu Komizi na ostrvu Visu. Uz informisanje građana, osmišljeno je i informisanje dece, prvenstveno kroz animirani edukativni film - Misli na sutra i posebni EE školski čas, u okviru kojeg se učenicima prikazuje film, a nakon projekcije se organizuje diskusija o ključnim porukama i informacijama iz filma.

Kao važan partner u dostizanju ciljeva projekta, istakao se Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost. Fond je inicijalno zamišljen kao institucija koja se ne finansira iz budžeta, odnosno finansira se prikupljanjem sredstava iz različitih izvora (udeo u ceni registracije automobila, udeo u ceni goriva, naknade za korišćenje plastične ambalaže, eko-naknade i sl.), a koja finansijskim sredstvima konstantno pomaže različite projekte energetske efikasnosti i to uglavnom one koje podnose gradovi, županije i ostale institucije lokalne i državne uprave. Novija zakonska regulativa (ZUKE - Zakon o učinkovitom korišćenju energije u neposrednoj potrošnji) predvidela je da Fond delom preuzme i sprovođenje aktivnosti u smislu pokretanja i sprovođenja EE projekata, čime na određen način Fond obavlja i agencijsku delatnost. ■

Programi i projekti (2004.-2011.)	Broj projekata	Odobrena sredstva (mil. kn)
Sprovođenje nacionalnih energetskih programa	301	142,86
Stimulisanje korišćenja obnovljivih izvora energije	82	81,61
Stimulisanje održive gradnje	80	40,44
Stimulisanje čistijeg transporta	556	82,56
Sprovođenje energetskih pregleda i demonstracijskih aktivnosti	42	3,65
Stimulisanje obrazovnih, istraživačkih i razvojnih studija	74	6,28
Ostali projekti i programi energetske efikasnosti	10	59,71
UKUPNO	1.145	417,11

Izvor: FZOEU, maj 2011.godine

VIZIJA 2016 – NOVA AGENDA ZA BUDUĆU VLADU

Imajući u vidu da je lokalni ekonomski razvoj jedan od prioriteta rada SKGO, naša organizacija u partnerstvu sa Nacionalnom alijansom za lokalni ekonomski razvoj (NALED) i Nemačkom organizacijom za međunarodnu saradnju (GIZ) radi na realizaciji projekta „Vizija 2016: Ekonomska agenda za novu Vladu – privreda i lokalna samouprava imaju reč“.

Cilj Projekta je da se, putem identifikovanja i popularizovanja stavova lokalne samouprave, privrednika i stručne javnosti, podstakne postizanje što šireg konsenzusa političkih stranaka o konkretnim ekonomskim merama koje je potrebno sprovesti tokom mandata nove Vlade da bi se obezbedili privredni rast i povećanje zaposlenosti. Osnovni metod sprovođenja Projekta je organizacija 12 okruglih stolova pod nazivom: „Vizija 2016 – nova agenda za buduću Vladu: šta treba uraditi za srpsku ekonomiju tokom mandata nove Vlade“.

Na održanim skupovima iznet je niz korisnih predloga o tome šta nove vlasti na svim nivoima treba da urade nakon narednih izbora kako bi olakšali i ubrzali ekonomski razvoj Srbije. Takođe, izneti su stavovi koji treba da doprinesu formulisanju preporuka za mere koje nova Vlada treba da preduzme. Veliki broj predloga odnosio se na reformu poreske politike, smanjenje javne potrošnje, sivu ekonomiju, ulaganje u infrastrukturu i reformu obrazovanja. Osim toga, istaknuta je potreba za efikasnijom administracijom, aktivnijoj ulozi lokalnih samouprava u stvaranju boljeg poslovnog ambijenta, depolitizacijom javne uprave, izmenom radnog zakonodavstva, efikasnijim sudstvom, boljim načinima naplate u cilju poboljšanja stanja likvidnosti privatnih preduzeća, ali i uvođenja odgovornosti vlasnika preduzeća,

**NA ODRŽANIM
SKUPOVIMA
IZNET JE NIZ
KORISNIH
PREDLOGA O
TOME ŠTA BI
NOVE VLASTI NA
SVIM NIVOIMA
TREBALO DA
URADE NAKON
NAREDNIH
IZBORA KAKO
BI SE OLAKŠAO
I UBRZAO
EKONOMSKI
RAZVOJ SRBIJE.
IZNETI SU STAVOVI
KOJI TREBA DA
DOPRINESU
FORMULISANJU
PREPORUKA
ZA MERE KOJE
BI NAREDNA
VLADA TREBALO
DA PREDUZME.**

koji bi trebalo da svojom imovinom garantuju za preuzete obaveze.

Predložena rešenja

U oblasti reforme poreske politike predloženo je, između ostalog, značajno smanjenje fiskalnog opterećenja zarada, a naročito smanjivanje stope poreza na zarade i dobit za preduzeća koja posluju u nerazvijenim sredinama, naplatu PDV-a po realizaciji, a ne po fakturisanju proizvoda i usluga, progresivan model oporezivanja u skladu sa ekonomskom snagom obveznika, uvođenje poreza na devizne transakcije, smanjivanje zatezne kamate koju naplaćuje Poreska uprava, uplata svih poreza i doprinosa na zarade na jedan uplatni račun.

Pristup tržištu kapitala je jedan od velikih problema za privredne subjekte u Srbiji. Taj problem se još više usložnjava ako se imaju u vidu i globalna ekonomska kretanja zbog čega treba očekivati da priliv novog kapitala, kreditnog ili investicionog, bude izuzetno usporan, a novo zaduživanje sve teže i skuplje. Imajući sve ovo u vidu, privatni sektor smatra da bi mehanizmi poput komunalnih banaka, državne razvojne banke, posebne banke za finansiranje agrara i formiranje mikrokreditnih institucija donekle ublažili ovaj problem.

Siva ekonomija je definitivno prepoznata kao značajna prepreka stvaranju konkurentskih uslova za postojeci realni sektor i veliko opterećenje privredi koja posluje u legalnim tokovima. Inspekcijske organe, a pre svega inspekciju rada, turističku inspekciju i tržišnu inspekciju treba spustiti na lokalni nivo, kako bi se doprinelo boljem nadzoru i kontroli sprovođenja propisa u pojedinim oblastima.

U domenu lokalne samouprave preporučeno je stvaranje funkcionalnih privrednih saveta koji će omogu-

čiti bolje poslovanje i komunikaciju sa privrednim sektorom. Predloženo je da u organima lokalne samouprave, preciznije u gradskom/opštinskom veću, treba obezbediti učešće predstavnika privrede, potrebno je infrastrukturno opremanje zemljišta za potrebe privrede, efikasnost u izdavanju građevinskih dozvola i razvijanje servisa e-upravljanja, razmatranje politike lokalnih taksi i naknada i njihovo dimenzioniranje u pravcu podsticajnog okvira za privređivanje, veći uticaj lokalne samouprave na rad područnih jedinica republičkih organa i preduzeća, naročito onih koje su bitne u procesu izdavanja građevinskih dozvola kao što su službe za katastar i elektrodistribucija i intenziviranje procesa decentralizacije, ali paralelno sa tim obezbeđivanje većeg nivoa nadležnosti i odgovornosti lokalnih funkcionera.

Ljudski resursi su istaknuti kao jedan od najznačajnijih potencijala Srbije, ali uz konstataciju da su potrebe privrede i ponuda na tržištu radne snage u velikoj nesrazmeri. Predloženo je i uvođenje preduzetništva u školski sistem što bi za pozitivnu posledicu imalo regrutovanje većeg broja preduzetnika kao i njihovo olakšano snalaženje u poslovanju.

Može se zaključiti da rezultati do sada održanih okruglih stolova pokazuju da postoji veliki prostor za delovanje kako bi stanje naše ekonomije bilo bolje.

Na kraju projekta biće donet set preporuka za privredni rast i povećanje zaposlenosti, a NALED i GIZ će nakon toga vršiti analizu stepena prihvaćenosti tih preporuka u predizbornim programima političkih stranaka, kao i analizu obima primenjenosti preporuka u merama koje budu sprovedene u prvih 100 dana novih republičkih i lokalnih vlasti. ■

ROZETA ALEKSOV

Koordinatorica komponente
„Rodna ravnopravnost na
lokalnom nivou“ Projekat
„Podrška LS u Srbiji u procesu
evropskih integracija“

RODNA RAVNOPRAVNOST I LOKALNA SAMOUPRAVA

Jedna od osnovnih vrednosti u Strateškom planu SKGO za period 2011-2013. jeste rodna ravnopravnost. Ovako istaknuto mesto principu rodne ravnopravnosti dato je upravo iz razloga što održivi razvoj i principi dobrog upravljanja jednostavno nisu mogući bez rodne ravnopravnosti. Ravnopravnost muškaraca i žena pred zakonom jeste neophodna, ali nije dovoljna ukoliko u praksi ne biva ispoštovana.

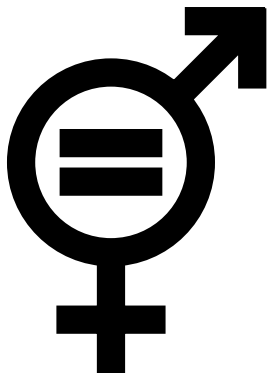
Lokalne samouprave u Srbiji u različitoj meri primenjuju princip rodne ravnopravnosti u svom radu. Skoro polovina opština ne poštuje osnovne obaveze koje im propisuje Zakon o ravnopravnosti polova, dok na drugoj strani postoje mnoge opštine i gradovi koji nastoje da kroz svoj rad prožimaju ovaj princip i na taj način doprinose održivom razvoju svoje sredine. Postoji niz dobrih primera koji će svakako naći svoje mesto na ovim stranicama, a ovoga puta predstavljamo jedan od njih.

Primer dobre prakse - Paraćin

Već devet godina unazad u opštini Paraćin praksa je da predsednik opštine organizuje zborove po mesnim zajednicama radi učešća građana u planiranju lokalnog budžeta. Zapaženo je da na ovim javnim raspravama žena uopšte nema ili se pojavljuju u veoma malom broju, a to je posebno bilo naglašeno u seoskim mesnim zajednicama. Kako bi unapredili učešće žena u pomenutoj oblasti, realizovan je pilot projekat koji je za cilj imao da se žene izvedu na javne skupove, pa je kao takav obuhvatio jednu seosku i jednu gradsku mesnu zajednicu.

Urađena je analiza na koji način su u prethodnom periodu bili organizovani javni skupovi i shodno tome napravljena strategija za bolji pristup

ODRŽIVI RAZVOJ I
PRINCIPI DOBROG
UPRAVLJANJA
JEDNOSTAVNO
NISU MOGUĆI
BEZ RODNE
RAVNOPRAVNOSTI

ženama. Ključna razlika u pristupu bila je što su ovoga puta one bile pozivane putem direktnog kontakta, lično ili telefonskim putem.

Sve žene su, bez obzira na starosnu dob, taj poziv doživele kao nešto pozitivno i sa oduševljenjem prihvatale inicijativu, tako da je povećano njihovo prisustvo na skupovima. Primetan je bio i drugačiji tip inicijativa i potreba koje su se čule na zborovima: uređivanje postojećih prostorija za okupljanje žena i mladih, uređivanje sportskih terena, šetališta, groblja, fasada, postavljanje kontejnera, itd.

Ovaj mini projekat dao je odlične rezultate i pokazao da žene nisu nezainteresovane, ali da je potrebna mala promena u pristupu prilikom organizovanja skupova, kako bi i se i one uključile u proces donošenja odluka na lokalnom nivou.

Aktivnosti SKGO

Krajem 2011. godine Stalna konferencija gradova i opština učestvovala je na konferenciji „Rodna ravnopravnost i lokalna samouprava – Gde smo i šta dalje?“ koju je organizovala Agencija Ujedinjenih nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena – UN Women, 13. i 14. oktobra na Zlatiboru. Tom prilikom predstavili smo svoje planove i razgovarali sa predstavnicama lokalnih mehanizama o njihovim potrebama za podrškom. Osnovni ciljevi skupa bili su razmena dobrih praksi i utvrđivanje mogućnosti i potreba lokalnih mehanizama za rodnu ravnopravnost, a prisustvovali su i predstavnici NVO sektora i državnih i pokrajinskih institucija i donatorskih projekata.

Kada je reč o rodnoj ravnopravnosti, takođe je važno napomenuti da je u partnerstvu sa Beogradskim centrom za bezbednosnu politiku i uz podršku OEBS kancelarije za

ljudska prava i demokratiju (ODIHR), SKGO realizovala projekat pod nazivom „Rodna ravnopravnost i reforma sektora bezbednosti na lokalnom nivou“. U okviru projekta tokom novembra 2011. godine održana su tri seminar, u Zaječaru, Nišu i Kraljevu, sa ciljem da se predstavnicima lokalnih tela za rodnu ravnopravnost, opštinskih tela za bezbednost, predstavnicima lokalne samouprave i predstavnicima institucija u sektoru bezbednosti na lokalnom nivou (policije i pravosuđa) ukaže na povezanost tema rodne ravnopravnosti i bezbednosti, kao i na potrebu za uspostavljanjem bolje saradnje.

Takođe, na poziv grupe Fenomena i lokalnog Saveta za rodnu ravnopravnost iz Kraljeva, predstavnici SKGO su 13. decembra održali predavanje o Evropskoj povelji o rodnoj ravnopravnosti na lokalnom nivou. Radionica je imala za cilj da informiše i motiviše prisutne odbornike da na nekoj od sledećih sednica Skupštine usvoje ovaj dokument, kako bi se Kraljevo priključilo zajednici evropskih gradova i opština koje su shodno datim preporukama izradile svoj akcioni plan za rodnu ravnopravnost.

SKGO upravo je započela realizaciju trogodišnjeg projekta u okviru kojeg jedna komponenta za cilj ima jačanje rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou. Projekat koji finansira Švedska agencija za međunarodni razvoj (Sida) traje tri godine i biće realizovan u saradnji sa Švedskom asocijacijom lokalnih vlasti i regiona (SALAR).

Komponenta projekta koja se bavi rodnom ravnopravnošću, ima tri osnovna cilja: jačanje kapaciteta tehničke službe SKGO za rodnu ravnopravnost, jačanje kapaciteta gradova i opština i promocija koncepta rodne ravnopravnosti u javnosti. ■

SKGO NA DRUŠTVENIM MREŽAMA

PRATITE NAS, OSTAVITE KOMENTAR, PODELITE ISKUSTVA, VESTI I PRIMERE DOBRE PRAKSE
BUDIMO NA VEZI

APLIKACIJA "SISTEM ONLINE SEDNICA" RAĐENA ZA POTREBE SKGO DOBILA NAGRADU DISKOBOLOS 2011

Međunarodni žiri Jedinstvenog informatičkog saveza Srbije - JISA u okviru izbora najkvalitetnijih IKT ostvarenja u raznim granama privrede i vanprivrede, dodelio je partneru SKGO Tehnicom Computers nagradu Diskobolos 2011 za aplikaciju - sistem online sednica koja je rađena za potrebe SKGO. Nagrada je dodeljena u kategoriji Projektovanje.

SKGO i web sektor Tehnicom Computers su osmislili i realizovali sistem online sednica kao web aplikaciju u cilju olakšavanja, ubrzavanja i pojed-

nostavljanja organizovanja elektronskih sednica organa i tela SKGO.

Ovo rešenje za održavanje online sednica izrađeno je u okviru projekta "Institucionalna podrška SKGO" koji sprovodi SKGO, a finansira Švajcarska agencija za razvoj i saradnju - SDC.

U narednom periodu SKGO će pristupiti punoj implementaciji ovog elektronskog rešenja u radu svojih organa i tela i njegovom daljem unapređivanju u saradnji sa partnerima iz Tehnicom Computers. ■

